

Це, у свою чергу, дозволить значно підвищити як якість проведення занять, так і забезпечити високий рівень готовності осіб керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, до виконання завдань у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2007. – 144 с.
3. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.netop.com/>.

Попов О.С., старший викладач-методист навчального пункту АРЗСП Управління ДСНС України у Кіровоградській області;

Веремеєв Р.Р., заступник начальника 18-ї державної пожежно-рятувальної частини Управління ДСНС України у Кіровоградській області;

Пшеничний О.М., фахівець відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення центру забезпечення діяльності Управління ДСНС України у Кіровоградській області

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ПИТАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ І МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Підготовка кадрів у закладах освіти ДСНС здійснюється відповідно до розроблених освітніх та наукових програм; разом з тим, з метою посилення впливу ДСНС на рівень та організацію підготовки фахівців, навчальні плани підготовки фахівців за кожною спеціальністю доцільно погоджувати із профільними структурними підрозділами апарату ДСНС як безпосередніми замовниками фахівців.

Відповідно до запитів до територіальних органів ДСНС та аналізу отриманої інформації встановлено, що існує негативна практика призначення випускників вищих закладів освіти ДСНС на посади, які не відповідають здобутим ними спеціальностям та освітнім ступеням. Так, 46 % фахівців, яких було приз-

начено на посаду начальника караулу (ступінь вищої освіти «бакалавр»), мали освітній ступень «спеціаліст» або «магістр».

Для упередження порушень порядку комплектування територіальних підрозділів ДСНС, підвищення рівня професійного становлення фахівців, які призначаються на посади, система підготовки кадрів для ДСНС має бути переглянута з урахуванням концептуальних положень, визначених Стратегією розвитку органів внутрішніх справ України, та реальної потреби у фахівцях для ДСНС.

Окремого розгляду потребує професійно-практична складова підготовки молодих фахівців. Дослідження результатів анкетування керівників підрозділів ДСНС та молодих фахівців щодо задоволення рівнем підготовки у закладах вищої освіти свідчать про доцільність проведення заходів щодо поліпшення професійно-практичної складової підготовки молодих фахівців. Молоді фахівці та керівники підрозділів вважають, що під час проведення практичних занять у закладах вищої освіти курсанти не отримують достатніх навичок з організації гасіння пожеж.

Наголошено на недостатності або відсутності знань, вмінь та навичок з надання домедичної допомоги потерпілим в умовах надзвичайних ситуацій. Керівники підрозділів висловили незадоволення (повністю або частково) підготовкою молодих фахівців у частині виконання ними обов'язків на первинних посадах, а саме щодо дослідження пожеж. Заклади вищої освіти не мають можливості практично показувати процес дослідження пожеж, який розпочинається з опитування свідків, огляду місця події, взаємодії зі слідчим ГУНП в області й закінчується складанням технічного висновку, а також в окремих випадках – звіту, складання якого передбачено настановою з організації роботи ДВЛ № 273. Тому в матеріалах навчальної практики слід більше приділяти уваги вивченню повсякденної діяльності відповідних підрозділів апарату ДСНС.

В Національному університеті цивільного захисту України (м. Харків) було проведене пілотажне дослідження, яке засвідчило, що значна частина майбутніх офіцерів ДСНС (майже 46 % із 300 опитаних) не розуміють важливості психолого-педагогічної роботи; в окремих випадках виявлено нерозуміння засад професійної спрямованості; курсанти не повністю усвідомлюють вибір професії.

Також, як встановлено під час проведення пілотажного дослідження, в якому брали участь 120 викладачів та офіцерів закладів вищої освіти ДСНС, 56 % опитаних розуміють важливість освітнього простору, в якому застосовують інформаційні технології у процесі професійної підготовки курсантів, але

звертаються до інформаційних технологій епізодично, 20 % – майже не використовують зазначені технології.

Тому необхідна розробка комплексу навчально-виховних заходів, впровадження інноваційних технологій навчання, спрямованих на самовизначення курсанта і наступну інтенсифікацію формування готовності до конкретної діяльності, є пріоритетом у виявленні найбільш придатних курсантів відповідно до кожного виду діяльності. Готовність до професійної діяльності включає такі види готовності: морально-психологічну, командирську, авторитативну, комунікативну та креативну.

На сьогодні існує ряд досліджень, присвячених питанням креативності. З точки зору А. Маслоу, креативність – це фундаментальна властивість людської природи, що потенційно закладена від народження. Науковцями, що проводять дослідження у сфері цивільного захисту, окреслено проблему, що перебуває у площині якості підготовки керівного складу сфери цивільного захисту різних ланок єдиної державної системи цивільного захисту, сутність якої криється у здатності керівників діяти творчо, креативно у кризових ситуаціях, передбачати можливі зміни в розвитку надзвичайної ситуації та її наслідки, приймати обґрунтовані рішення і досягати їх практичного втілення в життя.

Розглянемо деякі підходи до розвитку креативних якостей у людини під час її навчання. Відомо, що розповсюдженою формою освітнього процесу є демонстративне навчання. Сутність його полягає у поступовому ускладненні завдань, під час якого викладач демонструє, що і яким чином треба виконувати, а від курсанта вимагається лише точне повторення дій, а не розуміння суті завдання.

Більш досконалою формою освітнього процесу – розвиваюче навчання, сутність якого полягає у мотивації курсантів до активної участі в освітньому процесі за допомогою спеціальних дидактичних прийомів. У цьому випадку викладач не тільки демонструє, але й пояснює навчальний матеріал, створює умови для розуміння курсантами навчального матеріалу й самостійного виконання завдань, з метою повноцінного його засвоєння.

На сьогодні, для досягнення максимального навчального ефекту, викладач, крім інших факторів, повинен враховувати індивідуальні професійні та психологічні особливості курсантів. Тому поступово проявляються нові ознаки в системі освітнього процесу – ідеї креативного навчання. Ці ідеї навчання передбачають, з однієї сторони, – індивідуальний підхід до кожного курсанта, з іншої – розвиток у нього здатності до самостійного формування нових знань,

умінь, способів дій. Головною рушійною силою креативного освітнього процесу є ініціативність курсантів.

Для розвитку в курсантів здатності вирішувати практичні завдання з урахуванням конкретних умов, уміння мислити нестандартно та креативно, важливо викликати у них зацікавленість у навчальному матеріалі, активізувати їх розумову діяльність у ході заняття. Наприклад: викладач моделює декілька сценаріїв розвитку надзвичайної ситуації та надає можливість курсантам для кожного сценарію визначити свій варіант рішення. У ході заняття курсанти обґрунтовують обрані варіанти рішень, а викладач спрямовує їх розумову діяльність на прийняття найбільш оптимального рішення у даній ситуації; при цьому необхідно заохочувати їх до творчого процесу, дискусії.

Отже, формування творчих, креативних якостей та внутрішніх умов для засвоєння нового матеріалу в курсантів відбувається у процесі активної самостійної пізнавальної діяльності, яка виникає тоді, коли вони не можуть досягти мети за допомогою відомих їм способів дій або знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Харламова Ю.Є. Підготовка фахівців служби цивільного захисту як об'єкт державного управління [Електронний ресурс] / Ю.Є. Харламова // Аспекти публічного управління: Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2015. № 9 (23) С. 51–56. Офіційний сайт журналу «Аспекти публічного управління». – Режим доступу: <http://aspects.org.ua/index.php/journal>.

2. Аналіз функціонування системи підготовки кадрів у сфері цивільного захисту та обґрунтування шляхів її реформування («Система підготовки кадрів цивільного захисту») [Текст]: звіт про НДР (заключ.) / УкрНДІЦЗ; керівн. Кропивницький В.С. – К., 2016. – 344 с. – Викон.: Ковалишин Б.М., Запольський Л.Л., Коробкін В.Ф., Хроменков Г.Є., Соколенко О. І. – Библиогр. – № 0116U001822.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (Офіційний вісник України від 02.02.2016 – 2016 р., № 7, стор. 23, стаття 345, код акту 80480/2016).

4. Кубицький С. О. Система оцінювання готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / С.О.Кубицький / АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти – К., 2001. – 22 с.

5. Бюлетень Науково-методичного центру навчальних закладів ДСНС № 23 – 2015.